

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**IOAN. PETRI || MAFFEI, || BERGOMATIS, || E SOCIETATE ||
IESV, || HISTORIARVM || INDICARVM || LIBRI XVI. ||
SELECTARVM, ITEM, EX || INDIA EPISTOLARVM || LIBRI
IV. ||**

Maffei, Giovanni Pietro

Coloniae Agrippinae, Anno M.D.XC.

VD16 M 105

Lvdovici Almeidae Ad socios in Lusitaniam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64627](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64627)

querere de nauarcho Sina populari suo ceperunt, quo
 consilio Lusitanum in ea loca perducere ausus esset, cum
 Rex virandi sacerdotem Lusitanum ex oppido pepulif-
 set, nisi spoliari se ab Rege nauigio vellet, continuo Lu-
 sitanum interficeret. Hac dum agitantur, diuinitus fa-
 ctum est, vt Christianus Iaponius quidam interueniret.
 is vbi moerentem Lusitanum aspexit, ad eum confestim
 accedens, causa inuestitæ cognita manu apprehensum
 bono animo iubet esse: quantum per suas facultates li-
 cent, nihil ei apud se defuturum. inde perducit domum,
 ubique hominem habuit quoad vsque nos eo perueni-
 mus. Et sane Lusitanos Christiani tanta benevolentia
 prosecuntur, vt in eorum aedes æque liber illis atque
 in suas ipsorum aditus sit: sed iam præcipue præclarum
 amoris sui documentum dedere, cum Iaponij facta in
 eos coniuratione arma ceperunt. quod vbi à Christia-
 nis cognitum est, communi statim consensu ad eorum
 defensionem se vel capitis periculo compararunt: cum
 ex eis quidam extrema iam ætate, reliquorum domos cir-
 cumcurrerent, hortareturque omnes ad mortem pro Chris-
 tianis fortiter opperendam: quare perterriti barbari, a sus-
 cepto consilio desisterunt. Obsecrate fratres carissimi
 Dominum, vt huius gentis animos ad suos errores ac mi-
 serias recognoscendas illuminet. Cal. Decem. MDLX.

LVDOVICI ALMEIDAE AD
 socios in Lusitaniam.

Nis litteris, quæ à vobis ad nos assiduè perferuntur, insignis amoris erga nos vestri, & caritatis cernuntur notæ. apparet etiam quanto studio teneamini ad nos subleuandos in hæc loca veniendi hæc plenâ pietatis voluntatem, quoniã nos remunerari nõ possumus, Dominus ipse pro sua benignitate compenset: quanquã amori vestro nos etiã aliqua ex parte respondeamus

e z (quo-

(quoniam auctis scire quid à nobis in re Christiana
ratur) anni huius præsertim astra ad vos perferre
tui.

Balthasar Gagus hoc anno ex Iapone profectus
diam, aduersa tempestate retentus, hycamuit in
narum: atque id fuit causæ, cur à nobis huiusce
teras non acceperitis. Post eius discessum nuntij
allati sunt, Bonziorum in Gasparem Vilelam
aliquantulum refrixisse. itaque rursus aures dare
se Euangelio, fierique aliquos Christianos, ex
nobilissimos homines, & in rebus Physicis ad
intelligentes. Missæ sunt etiam aliquor à Meacensibus
lis neophytis ad Bungenfes Christianos epistolæ
rum vna duodecim circiter paginarum magnæ
regionum Christianis attulit voluptatem, se pulcherrimam
scripta, omnia Christianorum loca percurrit, &
recitabatur etiã ethnicis. Summa erat epistolæ
Iaponis omnium (quæ plus vndecim sunt) expo
sul & confutatio, cum religionis Christianæ
tione: nec verò pacatas vnquam res Iaponicæ
quoad omnes fierent Christiani: atque vltimum
apertisque rationibus probabatur. Mense Iunio
ex Gasparis ipsius litteris cognouimus illum
ad urbem Sacaium, quæ bidui distat Meaco
magna messis vberimæ ostendebatur, non modo
sit libera, & in primis ampla Iaponis totius
etiam magis, quod cum quidam è principibus
illuc per litteras inuitasset, ad seque suas ipsi ad
lij promulgationem obrulisset. cuius tantum
desiderium, vt in Bungum etiam certum hominum
mandatis miserit ad Cosinum Turianum. De
bitur, vt speramus, pro sua bonitate Dominus
tium, easque conuerteret ad se: nos autem in
mabit obsequio.

Quod ad Bungensem Ecclesiam atinet, quæ
quidem est Iaponis omnium maxima: admodum
tur in dies (cæptis adspirante Domine) cum
ranorum, tum etiam tyronum numerus: quorum

ta est pietas, vix vt possim verbis assequi: nonnulla tamen attingā, vt ex ijs reliqua intelligatis. Primum nulla nox præerit (vt mihi quidē videtur) quin verberationes in templo fiant, ac ferē semper omnium quotquot ibidē eo tempore sunt, quibus in tēplo non licet, ij sese intra priuatos parietes cū vniuersa familia verberant. Quotidie, quāuis ningat, Christianis refertū est templum: nec referatur fere, quin multi reperiantur ad limina præstolantes. Festis autem anni celebrioribus, tanta vis hominum cōfluit, vt ad multitudinem capiendam vmbacula è frondibus rapim exstructa cum templo continuare necesse sit: atque alij quidem præcipuis anni festis, alij verò diebus Beautissimæ Virgini sacris, alij quinto decimo, alij et octauo quoque die Confessione maculas abluunt. Sed Bungensum studium ac pietas Quadragesimæ præsertim diebus elucet. res profectò visenda: quippe in singulos annos crescit huius Ecclesiæ religio ac probitas.

In pueris ijs, qui ad nos Christianæ doctrinæ gratia veniunt, alij ita parui cernuntur, vt nihil pænè præter catechismum eloqui possint: itaque id ipsum quod tenent memoriter, oppido concinunt. Prope templum nostrum duodecim circiter Iaponij patres familias habitant, quorum filij puerique singulis noctibus audito siquo salutationis Angelicæ, ad Crucem conueniunt in ea vicinitate defixam; ibique nixi genibus totam horam quotidie in Christiana doctrina decantanda conueniunt: idque parentum iussu, quorum tanta est pietas, in infantibus Christiana rudimenta vnà cum lacte paucim instillent, eosque tenera adhuc ætate nostram in disciplinam domesticam traditos Domino consecrent. Nec verò parentum pietatem non imitantur liberi, atque præsertim natu maximus omnium, annū agens terdecimum, cui super mēsam cruciatus CHRISTI Iaponicè recitanti, fluunt interdum ex oculis lacrymæ, nulla vultus mutatione. alij verò eorundem cruciatuum recordatione commoti, pijs Christum liberatorem verbis assantur, ita suauius, vt cuiuslibet ferreum quam-

uis pectus emolliant. Itaque horum quos domi-
mus operam ad conuersionem harum gentium
nobis vsui fore speramus: quippe cum Laponio-
res patria lingua magis quam peregrina retineat.
præterea quinque Laponios apud nos habemus
Et iam ætate viros admodum probos: tres videlicet
nauij, quartum Meaci cum Gaspare Vilela: postremo
mes est peregrinationis meæ, annum agens altera
vigefimum, tanta in dicendo suauitate ac lepore
tus, vt auditorum animos mirabiliter capiat: hinc
rō Laponicas, multaque de physicis ita cælit, vt
philosophos omnes refutet, ac vincat. faxit Deo
vt eorum animis ignem inijciat. Christiani For-
ac præsertim vnus e principibus, Cosmum m-
tius per Deum obtestati sunt, vt eo aliquem e
mitteret, velle se optimum templum extruere,
lere sumptibus quotquot è nostris ibi commorantur,
quod iam fieri captū est. hisce de causis, & similibus
multi Christianorum vici alicuius è nobis ad
sermōnesque iam diu desiderabant, decreuit Cos-
vt initio Iunij anni MDLXI. ad eos pagos, & ali-
tima inuisenda discederem.

Pridie quàm Facatam perueni, adæntu
nito Christiani obuiam mihi alij ad tria passibus
alij etiam longius magno cum gaudio proce-
ego complures dies in ea vrbe moratus, in
septuaginta sacro fonte lustrari. in quibus
duo Laponicarum legum sanè periti, cum altero
gius concionator fuisset. is septem dies mecum
tando, interrogando, quæ dicebam in com-
referendo consumperat, cum immentia Dei Deo
sui lux ei tandem affulit, & illius exemplo
præterea tenebras dispulit.

In eadē vrbe Facata cum alij cōplures, cum
duo morbo graui laborātes diuina ope sanati
nus paterfamilias tāto capitis dolore torqueretur
violētas sibi met manus in ferre sæpe tentari,
mo die Dei benignitate equaluit, alter erat

fecidissima coopertus. is, quod de Christianis honorifice
 neque sentires, putaretque; iuante Domino sibi per me fan-
 tate reddi posse; in meum conspectum adductus est: que
 ut vidi, negavi me ei morbo posse facere medicinam: verum
 tamen ne plane in cœtus à me discederet ipse, quique eum
 adduxerant; remedium quoddam illi præscripti facillim-
 um, & post tertium diem ad me redire iussit: ita nitidus
 rediit, ut nulla unquam scabie laborasse videretur. equi-
 dem ob stupui perspecta hominum fide, aperteque denuntia-
 ui Christianis, ne sanitatem pharmaco, sed Deo Domino fi-
 deique suæ acceptam referrent: quæ quidem etiam in ani-
 mos eorum qui morbo liberati fuerant, redundauit. nam
 vixitque, Baptismo petito, & post catechismum impetrato, ad
 Ecclesiam aggregatus est. cumque iam discessus mei tempus ap-
 preteret, quo æquiore animo id ferret, spiritibus illis maturi re-
 ctus p̄bui: quorum duo primores ita obfirmato animo ite-
 mens mei comites esse statuerunt, ut eorum studiis remitte-
 re, aut eos de sententia demouere nulla ratione potuerim.
 In exitu Iunij Facata discessimus in insulam Tacaxu-
 ma, ambitu passuum sex millium, in ditone viri princi-
 pis Firandensis, Antonij nomine: vbi cum essent quingē
 circiter Christiani, ethnici tantum octo; ij quoque ad Deum
 nostro aduentu conuersi sunt. Præest autem eorum institu-
 tionem, excellenti virtute vir, qui est Bonzio Christi seruus
 effectus est. adde habent, quæ idolorum antea fuerat, in pri-
 mus ornata: cuius vectigali, itemque elemosynis quas
 rogat institutum ibi quoque Misericordie sodalium,
 non modo ipse antistes alitur, sed etiam inopes peregri-
 ni qui illuc sanè multi (quod vidi per eos dies) religio-
 sis causa ventitant, eadem stipis per Misericordie sode-
 ritate fideliterque distribuende ratio, seruatur etiam in
 prima insula Iquicuchi, itemque in cæteris insulis, in
 quibus Ecclesie sunt. quò fit, ut ad iter in ijs regioni-
 bus faciendum sarcina & impedimenta minimè sint ne-
 cessaria: quippe, quocumque peruenias, omnia tibi gratis,
 & sedulo cõparantur; maritimo itinere naues, terrestri
 equites & iumenta: quæ si recuses, iniuriam videlicet sibi
 fieri, sequi in Christianis officiosis numerari non putant.

Firādo cum ad hanc inuisendam Ecclesiam
 Lusitani venissent, horum Christianorum
 precandi studio, obedientia, amore non modo
 dores nostros, sed etiam in omnes eorum victo-
 toperē delectati gauisique sunt; ut mihi affirmat
 cios nostros qui in cæteris orbis terræ partibus
 tur, si vel particulam norint eorum, quæ cum his
 fuanis geruntur, omnes Iaponicam hanc precam
 expetituros: quod equidem credo: nam vna
 Christianæ doctrinæ decantatio multas vos præ-
 tia lacrymas exprimat. quid enim si videatis puer-
 tum ac puellas, bis quotidie catechismi caute con-
 tes, qui paucis ante diebus dicati diabolo fuerant
 Christianos templum ingredi, aqua lustrali se ab-
 re, demum ad precationem ritè genua flectere
 duobus eorum voce præcuntibus, subsequen-
 ros, doctrinæque præcepta concinentes audire
 tanta cum modestia, ac verecundia, ut oculis
 humi defixos habeant, ac duo illi præsertim, qui
 præcunt (quos ego de industria non fero), & car-
 tauri), & quidem in maximis caloribus, cum facie
 sudore manerent, tanta fuere constantia, ut man-
 los, pedes nunquam mihi mouere coram uestro
 profunda aliqua contemplatione dixisset. nec
 strina tantum decantanda contenti sunt: nam
 que explicationem libentibus nobis requirunt
 ro quanta cum animi vestri voluptate intueantur
 nios hosce Christianos positus genibus, man-
 sublati, Christum è Cruce pendentem adorant
 mis ad solum vsque fluentibus, in tormento
 ni cogitatione ita demersos, ut pene ecclésiasticis
 atque hæc quidem in hisce insulis prope de-
 de ijs locis existimandum est, in quibus (vna
 Sacramentorum est vsus frequens: quæ cum
 ferat (quæso) vos fratres carissimi harum Eccl-
 Deumque cum gemitibus obsecrate, ut sup-
 aliquod è Societate nostra dignetur huc miser-
 si forte nimis diu distulerit, quam vercos, ac quos

int, paucos superstites è nobis offendant: siquidem tres
hac ætate magnum vitæ discrimen adiuvimus, quam
tuetur Dominus, vt opinor, quoad alij nobis ad nouam
hanc vineam tuendam colendamque succedant.

Exea quam dixi insula, in aliam traieci maiorem,
quæ Iquicui vocatur. incolas habet circiter mille
quingentos, in ijs Christianos fermè octingentos. ij, quod
iam ante de meo aduentu cognouerant, obuiam mihi
nauem cum primoribus aliquot Christianis miserunt:
quam vt conscendi, in ipsa nauigatione, tribus passuum
millibus ante quàm ad insulam peruenimus, Crucem
aspexi edito loco positam, quam satis amplo interuallo
circumicus murus, sepeliendis Christianis cœmeterium
efficit vbi descendimus, humanissimè excepti, continuò
ad salutandam Crucè de more perreximus: inde tēplum
eorum inuisimus, eleganter ornatum. atque illos in
presentia quidem ne inopem plebem non sine iactura
ab institutis operibus auocarem, dimisi, concione in
matutinum & vespertinum tempus, puerorum verò ca-
techismo in pomeridianum indicto. itaque tanti con-
citus fieri capti sunt, vt cum multi excluderentur, arc-
am, quæ ad vestibulum templum est, storeis pro renata
contegere necesse fuerit. Templum est autem excelso
loco, lucòque denso, & ad aspectum iucundo. in id as-
cenditur gradibus, quibus in imis stagnum est aque, nu-
dis pauperum pedibus abluendis, non superstitione, vel
ceremonia, sed ne templi catastromata calcata comman-
ent. Postridie quàm huc veni, cæteras quoque sa-
cras ædes lustrari pulcherrimè positas, quippe quæ an-
te id tempus idolorum fuissent, quibus colendis opti-
ma loca diligenter exquirebantur: hoc autem tempore
editi Iaponij sunt illi ipsi qui nuper Bonzij, nunc Chri-
stiani appellantur, antea dæmonem, nunc IESVM
Crucefixum supplices venerantur, & colunt. Et quoni-
am ex altero pago eiusdem insulæ sanè frequenti, ad al-
terius pagi templū trium ferè miliarium interuallo Chri-
stiani magno suo incòmodo venire cogebantur, tēplum
quòque exedificandū curauit, quod paucis diebus mul-

torum subsidio, magnaq; omniu alacritate perficitur
 tabula picta, caeteroq; ornatu ex vrbe Firando illu-
 uecto. Christianorum animis recreatis, caelestiq; ser-
 purgatis ijs, qui ad Baptismum uidebantur idonei
 lium Christianorum pagum, quem Xixi uocant, per-
 rexi, ut eos per Euangelium solarem, & simul ve-
 noua, quæ tum ab ijs ad tectum perducebatur, facerem
 exstruendum curarem, Iquicuchensibus Christianis
 ficios e nobis in eam rem fabros lignarios septem
 auxilia necessaria deferentibus. ibi igitur amantissi-
 excepti a Christianis, qui quasi regem expectaret, tu-
 dulò vias ante purgatas ornauerat, prima luce, de
 de rebus diuinis disputare instituius, quo ceteris
 ceteris horis diei sacello exadificando vacarem, quo
 summa eorū diligentia paucis diebus est absolutū
 techismi deinde cura certo homini tradita, itam tra-
 mus eo consilio, ut Facatam propediem reuenerem
 quod eius peregrinationis spatium Cosmus nobis
 Augustū exeuntem vsque præscripserat. Ita, Cuius
 tata, cum incolis egimus, ut ibi templum (nullum
 erat) communi consilio facerent. ad quod nobis
 sacrae imagines, caeteraque necessaria ornamenta
 missa sunt. nonnullis concionibus habitis, quibus
 de Christiani sunt confirmati, Baptismoq; illustri-
 lustrandi supererant, Casungam inde contentum
 tanta nobis hominū multitudo sese obuiū effudit,
 sti alicuius diei solēnis celebritas videretur. Cuius
 rata, ad primariū quendā Christianum diuersione
 quē nonnullis concionibus habitis, magna con-
 luntate decretū est templum, in quo sacerdotes
 rent, si qui in ea loca venirent: quò item Firando
 rius sacrorū apparatus est missus. Interea dū huc
 mihi grauis homo narrauit Iquicuchi mulierē Chri-
 nam suadente diabolo, siue eius ministris, ab omni
 endi gratia pharmacū sum pisse eiusmodi, veni-
 samq; parentē necauerit. Hui⁹ corp⁹ Christiani
 noxa capitali obstricta migraasset, in ipso foris
 quo Crux est posita, sepeliri cum vetuissimā

quot dies periculose agrotāti adoleſcēti euidā Christiano per vilum, Corpus (inquit) meū sacra ſepultura prohibuit illud quidem: ſed ne idcirco me Christiani damnatam exiſtunt: nam ante quā ē vita diſcederem, Dominus contritione mea lacrymiſq; placatus eſt. quibus rebus Christiani ex adoleſcente cognitū (namq; iſ deinde conualuit) valde animati ſunt.

Ex rō loco rurfus ad pagum Iquicuchi, atque inde, ſperditus Christianis relicta, Firandum diſceſſi ad quādā ſacrorum inſtrumenta accipiendā, quæ nobis Luſitanorum nauis aduexerat.

Firandum vt venimus, nauarchum Luſitanum allocuti, ad Antonium diuertimus ſtatim, qui cum vniuerſa familia nos peramanter accepit, detinuitque ad multam noctem nonnulla de officiū religione percontans: poſtridie nauarchum adiui, vt permagnam tabulam pictam in nauī proponeret Christianis viſendam, quos in proximum Dominicum diem (quod eorum commodo fieret) ad concionem ſimul & ſpectaculum, dimiſſis per agros nuntijs, euocauimus. interea nocturnis hortationibus cum cæteri Christiani in fide animati ſunt, tum ethnici circiter quinquaginta ad Baptiſmum adducti: in iſ, ē proceribus quidam Antonio non inferior. Et quoniam Firandi ſacra ædes erat nulla, petijt nauarchus ab Rege, vt in arca noſtra excitare liceret ædiculam, in quam Luſitani qui verſabantur ibi nonaginta, religionis cauſa conuenirent: eademque Firandenſes Christiani deinceps vrerentur. cui Rex ſe deliberaturum reſpondit. ea erat diſſimulata negatio. itaque id vbi reſciuiſmus, apud Christianum in arca noſtra habitantem priuatim ſacellum exſtruire, atque adornare conſtitui. quod ille tanta animi alacritate ſtudioque recepit, vt ædium duarum quas poſſidebat alterius, vtrō mihi optionem daret, ſequæ cuſtodem fore profiteretur. igitur, Antonio præſertim operas & cætera neceſſaria benignè ſuppeditante, paratum oportorium eſt, & omnibus rebus inſtructum, in quo ſingulis noctibus Litanæ & ſacri ſermones habebātur. vbi

Domi

Dominicus dies aduenit, è pagis insulisque hinc
gens Christianorum multitudo confluit tum ad
bum Dei audiendum, tum verò ad sacram videri
maginem, positam, vt dicebamus, in nauis, loco pu
matibus, vexillis, vitæibusque arborum ramis
referta iam spectatoribus nauis, cum perorasset
mnes nauarchus, quod longè ab domibus suis
liberali cibo, potuque refectos dimisit.

Iam dies obrepserat, quo die mihi in Bangon
deundum esset: quo circa sacra tabula ex oacra
uiculam translata, vt inde Facatam deucherat
stianos Iquicuchenses monui, me sabbato pro
promissa facerem) ad eos ex itinere venturum, &
postridie vespere profecturum: qua illi re audita,
nauis continuo ad me deducendum venientibus
conscendi, comitibus pijs aliquot Lusitanis, qui
gauerant, vt mecum se ad illas Ecclesias nauis
re permitterem. Descendentibus nobis ad Ieros
prodierat Iaponico more cum facibus multis: eos
comitari ad templum venimus, vbi nos magna
multitudo cum pueris exspectabat. Concio
& puerorum catechismo peracto, quò iam in
nox erat, plebem dimisi, maneque postridie (Do
cus erat dies) post concionem incolas circiter
Christiana doctrina iam instituto; baptizatum
profecti, magna in itinere ac varia incommoda
asque pertulimus. Nam & mari, paruis hinc
monoxylis, vastos interdum staus præcidere
acti, vixque imminetium piratarum manus
qui captos homines diu multumque vexatos
tem diuendunt; & terra, iumentis consulto
lenta via atque terribilissima ciugulo tenus
bamur: quæ tamen sordes occurrentibus
eluebantur. Accessit ad hæc, assiduum præ
sanguinis, quo sanè grauitèr acerbeque
omnes difficultates, Christianorum erga nos
caritalque compenlabat egregia: cum & h
morationis que nostræ mercedem constanter

ne respuerent: & abeuntes, viatico omnibusque rebus necessarijs liberaliter instructos vberissimo fletu prosequerentur: & quod longè admirabilius est, impressa à nobis humi vestigia ipsa; obstupescens rei nouitate ac miraculo qui mecum aderant Lusitanis, oscularentur. Verum, ne longior sim, modum epistolæ faciam, si vnum addidero, ex quo facile iudicare possitis, quanta sit Iaponica gentis ac nominis ad humanitatem religionemque propensio. Cùm fessus è via, morboque pance confectus, in quodam ethnicorum oppido substissem; tamen nullum erat desiderium cibi, tamen ne planè deficerem, oryzam reformidans, putridaque piscium scamenta (hæc enim incolarum cibaria sunt) misi qui oua coemeret. is autem mihi mox oua cum ipsis nummulis retulit. Causam querenti, respondit, incolas oua, quod dies ille festus ipsorum esset, vendere non uult: quod à groto quererentur, dono dedisse. Denique in Bangum agrè peruenimus: ibi quanquam à Cosmo, ac Socijs amantissimè acceptus, humanissimeque tractatus, vix tamen adhuc è diuturna agrotatione conualui. Vos elementissimum Iesum obsecrate fratres, vt mihi ad se perfectè colendum vires animumque suppeditet. Bungo. Calend. Octob. MDLXI.

E SOCIETATIS IESV LIT-
teris in Europam de obitu Con-
sali Sylueriæ Lusitani.

CONSALVI Sylueriæ nostri felicem obitum hac epistola persequemur. Is circa initium anni MDLX. cum Socijs duobus Goa discessit in regna quæ dicuntur Inhambanis & Manomotapæ, vt nationibus illis Euangelium nuntiaret, quod concionatorum inopia nunquam probè cognouerant. Vt primùm Inhambanè attigisset, morbo corripitur ita graui, vti Consalius natus valentissimus, oculorum acie vehementer hebetata

fra-